ફતવો :(૮) મુફતી અહમદ ખાનપુરી સાહેબહફીઝહુલ્લાહ

દારુલ ઈફતા, જામિઅહ મદ્રસા તા'લીમુદ્દીન, ડાભેલ.(તા. ૨ જિલ્કદ સન હિજરી ૧૪૩૦)

(સારાંસ : ન્યુ મૂન થિયરીના હિસાબો જે ૨૯મીની સાંજે ચંદ્ર દર્શન નો ઈન્કાર કરે તો એ કારણે શરઈ ગવાહીઓને રદ કરી શકાતી નથી. કારણ કે, "ગવાહી"ને શારેઅ્ (અલૈ.)એ "યકીની" કહ્યું છે, ન કે ખગોળીય હિસાબોને !!!)

જવાબ : حامداً ومصلّیاً ومسلماً મહમૂદુલ ફતાવામાં છે, રૂયતે હિલાલ (ચંદ્ર દર્શન)ની બાબતે વેધશાળાઓના યંત્રો અને ખગોળીય હિસાબોના બિન આધાભૂત હોવાનો મસ્અલો લગભગ ઈજ્માઈ (સર્વસહમત) મસ્અલો છે....

શયખુલ હદીષ મવલાના મુહમ્મદ ઝકરિય્યા સા.(રહ.) "اوجزالمسالک شرح مؤطاامام مالک" માં લખે છે કે, **لایصح عن مطرف**؛ قال ابن عبد البر. . . .

(ઈબ્ને અબ્દુલબર્ર રહ.એ ફરમાવ્યું કે, હઝરત મુતરફ રહ. તરફ ખગોળશાસ્ત્રનો સંબંધ જોડવો ખોટું છે)...... (اوجزالمسالک ج ۵ ص ۱٦)

મુલ્લાં અલી કારી(રહ.) શરહે મિસ્કાતમાં ફરમાવે છે,

وفی شرح السنة.... هومردود لحدیث (انامة امیة لانکتب ولانحسب)....(مرقاۃ ج ۴ ص ۲۴۲)

અલ્લામહ શામી ફરમાવે છે,

لایعتبر قولهم بالاجماع ....(شامی ج ۲ ص ۱۰۰)

આ બધા જ ઉપરોક્ત લખાણોથી આ વાત સ્પષ્ટ જાણ થાય છે કે, રૂયતે હિલાલ (ચંદ્ર દર્શન)ના મા'મલામાં ખગોળીય વેધશાળાઓની ગણતરીઓ તથા યંત્રો બિનઆધારભૂત છે અને આ પણ જાણ થઈ કે, આ મસ્અલો ઈજ્માઈ (સર્વસહમત) છે. અમુક શાફીઓએ હિસાબને મોઅ્તબર (ભરોસાપાત્ર) માન્યો છે, પરંતુ પોતે તેમના જ મસ્લકવાળા મશાઈખોએ તેમને રદિયો આપ્યો છે.

અલ્લામહ શામી (રહ.)એ પોતાની પુસ્તિકા تنبیه الغافل والوسنان علی احکام هلال رمضان માં એક આગવું પ્રકરણ લખીને આ મસ્અલા વિશે નોંધ્યું છે, જેમાં ચારેય મસ્લકની ભરોસાપાત્ર કિતાબોમાંથી અવતરણો રજુ કરીને તેના ઈજ્માઈ (સર્વસહમત) હોવાનું સાબિત કર્યું છે. આ બાબતો رسائل ابن عابدین ج ۱ ص ۲۴٦تا۲۴۹ માં જોઈ શકાય છે.

જ્યારે વેધશાળાઓના ખગોળીય હિસાબો માતબર નથી તો સાબિત થયું કે.... જો ગવાહો એ વાતની ગવાહી આપે કે અમે ચાંદ જોયો છે અને ખગોળીય હિસાબોના આધારથી તે દિવસે ચંદ્રદર્શન ની કોઈ સંભાવના ન હોય તો પણ માત્ર ખગોળીય હિસાબોના કારણે આ ગવાહોની ગવાહીને રદ કરવામાં આવશે નહીં..... (ردالمحتار علی در المختار ج ۲ ص ۱۰۰)

આ ચર્ચાથી આ વાત સ્પષ્ટ થઈ ગઈ કે, જો વેધશાળાઓવાળા એવું એ'લાન કરે કે, ફલાણા દિવસે ચંદ્રદર્શન શક્ય નથી અને શરઅી શહાદતોથી તે દિવસે રૂયત સાબિત થઈ જાય તો ગવાહી ઉપર જ અમલ કરવામાં આવશે, માત્ર વેધશાળાઓના સંશોધનો અને હિસાબોના કારણે ગવાહી રદ કરવામાં નહીં આવે. (محمودالفتاوی ج ۲ ص ۱۳۱تا۱۴۲) ફક્ત વલ્લાહુ અઅ્લમુ.

—(સદર મુફતી) અહમદ ખાનપુરી (હફીઝહુલ્લાહ) ૨ જિલ્કદ સન હિજરી ૧૪૩૦.

(સિક્કો –દારુલ ઈફતા, જામિઅહ ઈસ્લામિય્યાહ તા'લીમુદ્દીન, ડાભેલ, જિલ્લા નવસારી)જવાબ સાચો છે, (સહાયક મુફતી) અબ્દુસ્સમદ, રાજકોટી હફીઝહુલ્લાહ.વાબ સાચો છે, (નાયબ મુફતી) અબ્બાસ દાવુદ, બિસ્મિલ્લાહ હફીઝહુલ્લાહ.(સિક્કો –દારુલ ઈફતા)

નોંધ : અમને અફસોસ છે કે, પ્રસ્તુત ફતાવા અમારી ઈંગ્લીશ અને ઉર્દૂની ચાર કિતાબો, (પ્રકાશન શાબાન ૧૪૨૯ હિજરી અને ૨જ્જબ ૧૪૨૯ હિજરી)માં સામેલ ન થઈ શક્યા. (જુઓ અમારી વેબસાઈટ મા). કારણ કે, આ અમને પાછલા જિલ્હજ્જ ૧૪૩૦માં જ મળ્યા.